

**ZELENI KONJ
IN LUTKARJI:
OPTIMIZEM**

str. 2

**OH KAKO JE
DUGA, DUGA
PAUT...**

str. 5

Porabje

ČASOPIS ZVEZE SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 21. aprila 1994 • Leto IV, št. 8

IZ ŽIVLJENJA NA ODER

"Po enem letu smo porabski Slovenci ponovno na soboškem odru. Lanska, več kot uspešna predstavitev naših skupin, ki se ukvarjajo s tradicionalno kulturo in ohranjanjem folklornega izročila, je botrovala odločitvi, da se letos zopet srečamo. Vendar to pot nekoliko drugače.

Glavno vodilo pri iskanju vsebine za našo letošnjo predstavitev je bilo, da ne bi vedno znova ubirali strun ljudskega izročila. Zato smo se odločili, da vam letos predstavimo presek živega ustvarjanja in snovanja na odrskih deskah. Morda bo ravno ta želja rodila stalno gledališko skupino v Porabju, ki je, razen lutkarjev na Gornjem Seniku, ni. Prav vedno novi mladci in mladenke te skupine dokazujejo, da v Porabju ne manjka ustvarjalnih glav. Potrebna bo le večja mobilizatorska volja in energija. Da je gledališče potrebno, dokazujejo uspešna gostovanja gledaliških skupin iz Slovenije, ki so zmeraj dobro obiskana. In če izdamo skrivnost: Ideja o porabsko-premurskem gledališču Gledališče brez meja je že zelo blizu uresničitve."



Take in podobne misli so lahko prebrali v gledališkem lističu obiskovalci porabskega večera v Murški Soboti 16. aprila. Iz življenja na oder so gledalce tokrat popeljale tri skupine.

"Zdaj pa malo zaprite oči, pa gda znauva gorgopoglednete, mo že na Gorenjom Seniki v mlini mlinara Meleša pred parstau lejntami." S tem besedami je uvedla Ester Šulič - povezovalka večera - gledalce v igro lutkarjev z Gornjega Senika.

Nato smo se selili s Senika v Monošter na "senje" in to s pomočjo gledališke skupine monoštrskih gimnazijcev, ki so predstavili klasično komedijo. Večer je zaključila skupina žensk z Gornjega in Dolnjega Senika ter iz Sakalovcev, ki je k življenju obudila "Pet pijanih bab".

Tokratni porabski večer, ki ga je postavil na oder Milivoj Roš, je bil zastavljen nekako drugače kot prejšnji, bodisi v Ljubljani ali v Soboti. Glavni poudarek je bil tokrat na jeziku. Kajti "nekoč je bila (porabska) beseda ..." In upajmo, da tudi po zaslugi takih večerov, še dolgo bo!

LJUBLJANA: Z MADŽARSKO PODPISAN TRGOVINSKI SPORAZUM

MEJNIK V ODNOSIH MED SLOVENIJO IN MADŽARSKO

Slovenski minister za ekonomske odnose in razvoj dr. Davorin Kračun in madžarski minister za mednarodno gospodarsko sodelovanje dr. Béla Kádár sta podpisala sporazum o prosti trgovini med državama. Sporazum bo začel veljati 1. julija in bo omogočal postopno sproščanje trgovine do konca tisočletja, ko bodo odpravljene carine tudi za najbolj občutljive industrijske izdelke. Za približno dve tretjini proizvodov pa bodo odpravili carine že letos.

Po besedah dr. Davorina Kračuna je sporazum pomemben mejnik v odnosih med Slovenijo in Madžarsko, s katero je Slovenija doslej manj trgovala kot z drugimi sosedami. Dr. Béla Kádár pa je ocenil, da je sporazum del poti, ki vodi v Evropsko unijo, in da je slovenski trg pomemben zlasti za madžarske kmetijske proizvode. Poudaril je še, da bi Slovenija in Madžarska morali izrabiti tudi priložnosti v okviru regionalnega sodelovanja. Sicer pa bosta kmalu oziroma letos tudi dve poslovni konferenci, in sicer že junija v Budimpešti in septembra v Ljubljani, na katerih se bodo podjetja lahko seznanila in izkoristila možnosti, ki jih ponuja

sporazum o prosti trgovini. Sporazum deli industrijske izdelke v tri skupine. V prvi skupini so tisti, za katere bodo že 1. julija letos carine odpravljene v celoti. Gre za izdelke, na katere vrednostno pride približno 60 odstotkov slovenskega uvoza iz Madžarske in 63 odstotkov madžarskega uvoza iz Slovenije. V drugi skupini so proizvodi, za katere bodo postopno odpravili carine do leta 1997, v tretji skupini pa so najbolj občutljivi industrijski izdelki, na katere pride 2 odstotka slovenskega uvoza iz Madžarske in 12 odstotkov madžarskega uvoza iz Slovenije. Za te izdelke bodo 1. januarja 1995 carine znižali za desetino, nato pa vsako leto po 15 odstotkov, tako da bodo do leta 2000 odpravljene v celoti.

Podpisani slovensko-madžarski sporazum o prosti trgovini je pomemben korak v vključevanju Slovenije v evropske integracijske procese, čeprav je za podpisnici prednostni cilj polnopravno članstvo v Evropski uniji. Madžarska je tretja država od štirih članic srednjeevropskega gospodarskega združenja Efta, s katero je Slovenija podpisala tak sporazum. Na odpravljane carinskih ovir ne kaže

gledati kot na nevarnost za slovensko gospodarstvo, kajti podpisani sporazumi zagotavljajo izdelkom vsaj enake konkurenčne možnosti v tamkajšnjih državah, kot jih ima zahodnoevropsko blago. Če teh sporazumov ne bi sklenili, bi se skorajda prostovoljno odpovedali trgov, ki jih Slovenija zelo potrebuje.

Odprava carin v trgovini Slovenije z Madžarsko, Češko in Slovaško in kmalu tudi s Poljsko, pa je preizkušnja in priprava na poznejše vključevanje v Evropsko unijo ter veliko večjo konkurenco po letu 2000.

Podpis slovensko-madžarskega sporazuma o prosti trgovini naj bi bil torej nov mejnik v sodelovanju, za katero že lep čas velja ocena, da je na političnem področju vzorno, na gospodarskem pa zaočaja. S sporazumom bodo postopno odpravljene tudi tiste ovire, ki so jih nekateri imeli za upravičen, drugi pa tudi za neupravičen izgovor, da se gospodarska menjava ni hitreje povečevala. Seveda pa tudi po podpisu sporazuma ne bo šlo brez truda in dobre volje, z obeh strani in v številnih okoljih.

eR



Na zadnji seji predsedstva Zveze Slovencev na Madžarskem so podelili tudi priznanje "Za Porabje", ki ga je ustanovila zveza. Odlikovanca sta Andraš Čabai, dolgoletni zborovodja mešanega pevskega zbora na Gornjem Seniku (na sliki drugi z desne) ter Geza Bačić, svetovalec slovenske vlade (na sliki peti z desne). Nagrajencema čestitamo!

PORABJE SE JE PREDSTAVILO V LJUBLJANI

ZELENI KONJ IN LUTKARJI: OPTIMIZEM

Viteška dvorana znamenitih Plečnikovih Križank v Ljubljani je bila pred dnevi prizorišče predstavitve slovenskega televizijskega dokumentarca z naslovom Porabje. Glavni podpisniki filma: režiser Andrej Mlakar, pisca scenarija Miki Roš in Feri Lainšček.

Obiskovalcev se je zbralo več, kot bi jih pričakovali, in med njimi je bilo mnogo uglednih kulturnih in političnih delavcev. Za razliko od preteklosti, ko so se v Ljubljani za Porabje in v njem živeče Slovence zanimali kvečjemu Prekmurci, ki so pripotovali iz Sobote, ali pa sicer živijo v Ljubljani. Tokratni obisk pa očitno kaže, da se je večenje in zanimanje za porabske Slovence v matični domovini, odkar je postala samostojna država, bistveno povečalo. Kar je priložnost, ki jo velja v polni meri izkoristiti.

Marijana Sukič in Katarina Munda-Hirnök sta obiskovalce sprejeli z vrtanki, soljo in kupico, pred predvajanjem filma pa jih je pozdravil Jože Hirnök. Spomnil jih je na podnaslov, ki govori o tem, da "Kak nejga zelenoga konja tak nejga čednoga Slovenca," ki ga pa ni želel komentirati, ampak je gostom prepustil, da si komentar ustvarijo sami. Mlakarjev film je pritegnil pozornost. Porabje so spoznavali skozi oči režiserja lutkovne skupine Mikija Roša in pripovedi njegovih malih igralcev, njihovih staršev, bratov, sester, carinikov in drugih Porabcev. Ko Jože Hirnök proti koncu filma belega konja pobarva v zeleno, je čutiti sporočilo, je tudi "čeden" Slovenec. Potem se zgodba zasuče v pesimistično izpoved in Slovenci v Porabju iz tega filma nastopajo v dveh protislovnih vlogah: polni veselja do življenja, slovenščine in slovenstva, pa hkrati živeči v gospodarski zaostalosti, ki jih pušča brez služb, na robu preživetja in jih sili v zdomstvo.

Občinstvo zato s predstave na sprejem v Plečnikovem hramu prihaja razdvojeno. Videli so lep film o zamejskih Slovencih, pa niso vedeli, ali se naj s Porabci veselijo lepega filma, ali naj so z njimi žalostni, ker film sporoča tudi, da bi bilo potrebno ogromno dela, da slovenstvo v teh krajih ne bi izumrlo. Mlado moštvo pa, ki je prišlo na predstavitev iz Porabja, in nov, boljši odnos slovenske države do te pokrajine, vzbujata upe, da se spleča še enkrat pošteno potruditi.

Marjan Dora

V Budimpešti je bila predstavitev filma o Porabju 12. aprila v Narodni galeriji na impozantnem budimskem gradu. Obiskovalci, bilo jih je kakih sto, so bili ravno tako razdvojeni, kot v Ljubljani. V pogovorih na sprejemu je bilo večkrat slišati vprašanje: "Ali se porabskim Slovincem piše res tako žalostna usoda kot na koncu filma?" Nekateri so gledali bolj optimistično na stvar rekoč: "Upajmo, da se bo v Porabju zmeraj našlo zadosti belih konjev ter tudi barve ne bo zmanjkalo".

M.S.

IZRAEL

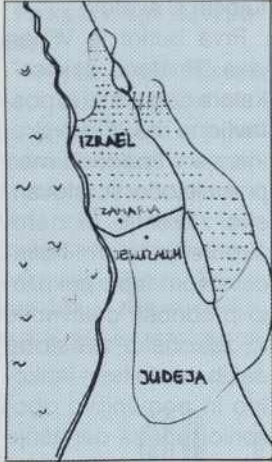
Sibilino pripovedovanje o zgodovini Izraela po Salomonovem kraljestvu se ujema z zgodovinskimi viri in 1. ter 2. Knjigo kraljev v Stari zavezi Svetega pisma.

Na Salomonovo vprašanje "ona odgovori: Krao, ti si zmozsen i tvoje ime je veliko. Znas, da po tvojoj szmrti kralesztvo Jeruzsálemszko na dvá tála sze ftrgne i tvoje lüsztvo sze na bogá szpozábí i Králom nede stéto podlozšno biti ino sze od Bogá fkraj odvarné i nyegove zapovedi nede zdrzsavalo."

Salomon je kraljeval 40 let (965-926 pr.n.st.) v Jeruzalemu nad vsem Izraelom (1 Kr 11,42). Po njegovi smrti se je Izrael razcepil v dve državi - Judejo in Izrael. Izrael je Jakobovo častno ime in oznaka za zvezo 12 semitskih plemen. V Judeji je ostalo eno pleme in mesto Jeruzalem, za prvega judovskega kralja je imelo Salomonovega sina Roboama (931-913 pr.n.st.). Prvi kralj novega Izraela (desetih plemen) pa je postal Jeroboam (931-910 pr.n.st.), ki se je vrnil iz Egipta, kamor ga je pregnal Salomon. Vsi judovski in izraelski kralji so bili nepokorni Gospodovemu povelju in so častili poganske bogove (1 Kr 12, 26-32):

"Zato pride ober njij kástiga bozsa. Poganye fsze kraje i neprijátelje bodejo. Dva krála tvojeja vlovijo ino njim ocsi vöpisztijo. Nyim i nyihovim lüsztvom vrét vu lücki ország otpeľajo. Gda do szvoje szmrti vu robsztvi bodejo mogli osztati, te sze Boug püszti ober tej lagoji Králov i nyihovim lüdim. Zato, gda nyegovi zapovedi závrzsejo i té da vu té szvétei odicseni Ország túhinci nutri pridejo, sterí lücke Bogé szebov prineszéjo i dosztá lagovije bodo csiniili. Tak da oni i tvoji vörní ne bodo znali ka bi vörvali.

Tvoje verno lüsztvo naslednye nede znalo, ka bi vörvalo. Nyihova lagovija gorik szégne do Bogá, da on Düse nede mogo glédati nego med takse lüszvo Oroszláne posle, steri dosztá od tej lüdi



raztrgajo i eske dokecs tou zgodij sze ti edni pá nazaj Bougi sze povrnejo i z velikim glászom k nyemi za pomoucs i za milostyo kricsali. Teda nyim Boug szvoje proroke posle, steri nyim prisesztje Mesiásá názvesztijo i dosztá dobro lüsztvi naprej povejo ino de lüsztvo po Mozesovoj právdí fcsili i nyihov gresen zsitek kastigali i od lagovije i od greha do nyi odegibali. Tou sze zamán boude. Za takse návuke i naprej povedánye sze lüsztvo nede szkrbélo tak, da kastiga bozsa ober nyih prijde. I goszpodin Boug králi i nyihovo lüsztvo po vszem szveiti tá zgoni tak, da niti král Izraelszki niti Král Judea ne bode do koncá szveitá. Teda szvétošozt i Díká Jeruzsálemá na dosztá let gori henyá i tvoja czérkev stero szi tij dau zidati sze zvárasom vrét porüsi. Po doszta lejtáj, da sze lüsztvo Izraelszko pá názaj Bogi povrnéj ino do za pomoucs i za szmlejnýá proszilo, te je goszpodne pá poszlúne ino sze pá nazai vu Jeruzsálem povernéjo. Tak da czérkev i

várás pá gori zozidajo ali nej vo táksoj lépoti, kak je od tébe veliki krao bílá. Zatoga volo, da právoga kralá nede méli, nego pod oblásztjov Rimszkoa ládanya baudeja i vu tom zroki ne bode czérkev od nyih nego od Poganov gori zozidana."

Bog je kaznoval otroke Izraela v obeh državah, tako v Judeji kot v Izraelu. Izrael so l. 722 pr.n.st. uničili Asirci. Judejo je l. 586 pr.n.st. razdejal babilonski kralj Nebukadnezar. Osvojil je Jeruzalem in odpeljal večino ljudstva v babilonsko sužnost. Po l. 538 pr.n.st. so se začeli vračati iz ujetništva, ustanovili državo in zgradili nov tempelj. Zgoraj citirani odlomek iz "Sibilске knjige" potrjujejo ne samo zgodovinski podatki, ampak tudi Sveto pismo.

Babilonski kralj je judovskemu kralju Sedekiju (598-587 pr.n.st.) res dal iztakniti oči:

"Sedekijeve sinove je dal zaklati pred njegovimi očmi, Sedekiju je iztaknil oči, ga zvezal z bronastima verigama in ga dal odpeljati v Babilon." (2 Kr 25,7)

Asirski kralj je res pripeljal tučce v uničeni Izrael:

"Asirski kralj je pripeljal ljudi iz Babilona, iz Kute, Ava, Hamata in Sefarvaima ter jih naselil po samarijskih mestih namesto Izraelovih sinov. Posedli so Samarijo in bivali v njenih mestih." (2 Kr 17, 24) In ker niso častili Boga, je poslal nadnje leve ("Oroszláne"):

"V začetku, ko so ondi bivali, niso častili Gospoda. Zato je Gospod poslal nadnje leve, ki so jih uničevali." (2 Kr 17,25).

Vrnitev iz izgnanstva in zidanje templja pa navaja "Sibilská knjiga" po Ezdrovi knjigi iz Stare zaveze Svetega pisma. Po zgodovinskih podatkih je bil tempelj v Jeruzalemu končan 1. aprila 515. pr.n.st.

Marija Kozar

HOROR

Negda svejta so naši stariši od svojih starih starišov poslušali prpovejčke o kralaj in kraličnaj, o dobrih vilaj, o cumprnicaj, o divji babaj in dedaj, o srmačkoj lübezni in o živalih, stere so po človeški gučale. Pa te ji je prej včasi straj bilou iti spat, ka so prpovejčke bilej strašne tó. No, nej glij strašne, dapa mlajši so kaj takšoga čüli, ka so si nej mogli raztumačiti, pa je te trbelo zaspati tak, z gúnjo prejk glavej. Rejsan je tau tó, ka so inda svejta mlajše s takšnimi prpovejčkami v straji držali, ka so nej bili lagvi: "Če neš vrli, te te stara baba odnese."

Gnesden ne vejn, če bi leko s takšin mlajše postršiuvo. Ka bi je pa sago, ške poslušali ranč ne bi. Indašna ljudska prpovejčka mejra, če je nej že čista mrla. Naši mlajši, tej gnešnji, moderni po televiziji in v kinoji glejdajo čista načišne prpovejčke, če se tomi sploj leko tak pravi. Če bi indasvejta takšo prpovedavali mlajšon, ka leko gnesden vjidijo tej mlajši, te ovi edno nouč ne bi na mejri spali.

Srejčo san eto sina od pajdaša, devet lejt je napuno. Pijto san ga, ka kaj dela, gda ma cajt. Pa mi je voovado, ka najrajši glejda horor filme. Zanimalo me, če ga je gda kaj straj, pa pravo, ka nigdar, pa ka te tak lipou spi. Si leko mislite, mali vsikši den glejda, kak mrtveci kouli odijo, kak glavej po zraki lejčejo, kak eden drugoga gejo, kak ovin vó z nosov rastejo dinozavri, kak v enon filmi vösteče za dobro bečko krvi, un pa po tiston lepše spi. Vseeno san mislo, ka je tej deček li samo eden od rejdkih mlajšov. Čez en cajt pa san gorprišo, ka je tou ne glij tak. Mlajši več nika drugo neškejo glejdati, kak samo horor filme, bole noži sejkajo pa več je vözobrnjani lüdi, boukse je in vejške je veselje.

Njajmo zdaj tou dilemo, če je takšo gledanje za mlajše dobro ali nej. Neka drugo se mi mota po glaví. So tej filmi sploj ške horor filmi, če pa se ji ranč tisti mlajši ne bojijo, ka kumaj šteti pa pijsati znajo?

Nan, starejšin ške kakša skuza prteče, če glejdamo kakšen fejst žalosten film, gda una njega nešče meti. Mlajši pa so najbolje vesejli, gda una njemi nogou - pa ške kaj kcu - vkraj vgrizne. Zatok leko merno poven, ka so tej strašni filmi gratali v očaj naših mlajšov, čista navadne komedije.

Moran pa prajti, ka san ge san tó horor filme glejdo. Dapa tou je bilou negda. Moran prajti tou tó, ka me je straj včasi loviu. Zdaj horor filmov več ne glejdan. Pravzaprav ji ne glejdan od tistoga časa, gda san se oženo. Takšoga horor filma, ka bi biu tak strašen, kak je moja tašča Regina, trno čedna ženska, so ške nej napravili, pa ne ven, če do ga sploj gda. Zatok vidite, več ne glejdan takših filmov. Zadosta me je straj toga, ka mi vsikši den živce vküper veže.

Vas pozdravla zasagani Miki

OD SLOVENIJE...

355 OBČIN?

Državni zbor slovenskega parlamenta je sprejel odlok o določitvi referendumskih območij za ustanovitev občin. Po tem odloku naj bi imeli v Sloveniji 355 občin, toda to vseeno še ni dokončna številka, saj bo v nekaterih primerih vladna služba za reformo lokalne samouprave še ugotovila, če nekatera referendumska območja izpolnjujejo najmanj šest od predvidenih enajstih kriterijev za ustanovitev občine.

KUČAN NA ČEŠKEM

Slovenski predsednik Milan Kučan se je 15. in 16. aprila v Litomyšlu na Češkem udeležil neformalnega srečanja sedmih predsednikov srednjeevropskih držav, ki ga je priredil predsednik Češke republike Vaclav Havel. Srečanja so se udeležili predsedniki ZRN, Madžarske, Poljske, Avstrije, Slovaške, Češke in Slovenije.

PROTESTNA CESTNA ZAPORA

Krajani Hotize, Kapce ter Dolnjega in Gornjega Lakoša so pred kratkim zaprli magistralno cesto Maribor-Lendava. Bili so namreč nezadovoljni z obljubami republiških organov, ki niso pravočasno (do objavljenega roka) začeli obnavljati uničene magistralke, ki vodi do mejnega prehoda v Dolgi vasi. Delavci ljubljanskega SCT-ja pa so zdaj le začeli z obnovo 6,7 kilometra dolgega odseka. Krajani štirih omenjenih vasi zdaj od republiške vlade še zahtevajo, da zagotovi sredstva za ureditev razsvetljave, gradnjo kanalizacije in takojšnje izplačilo škode na hišah in drugih objektih, ki so posledica gostega prometa po popolnoma uničeni cesti.

DRAŽJI BENCIN

Prvega aprila so v Sloveniji začele veljati nove cene nekaterih naftnih derivatov: za MB-86 okt. (61,00 SIT), MB-98 okt. (72,00 SIT) NMB 95 okt. (65,10 SIT) itd. Drobnoprodajne cene so pri bencinu in plinskem olju v povprečju višje za 5 odstotkov.

SLOVENSKA VESELOIGRA V BUDIMPEŠTI

"TAKO SMO SE MOŽILI"

Ob koncu preteklega leta je Slovensko društvo v Budimpešti dobilo pismo Kulturnega društva Franc Žiberna iz Povirja pri Sežani. Písali so nam, da bi radi prišli v Budimpešto in našemu društvu predstavili veseloigro Tako smo se možili. Ponud-

ter v Italiji.

Pred predstavo smo bili radovedni, kako bo. Ali bomo razumeli, saj večina članov našega društva govori le narečje. Zelo smo bili prese- nečeni, saj je bil jezik igre preprost, zgodba zanimiva. Tako smo rekli, to je za nas! Amater-



PRIZOR S PREDSTAVE

bo smo z veseljem sprejeli. Do realizacije je prišlo med 8. in 10. aprilom.

Vas Povir pri Sežani je majhna kraška vas. Gledališko skupino že petnajst let vodi Aleksij Pregarc, predsednik društva pa je Ivan Atelšek. V režiji Aleksija Pregarca so Povirci postavili na oder že veliko dramskih del. Med najuspešnejšimi je ravno omenjena predstava, ki nosi naslov "Tako smo se možili". Avtorja Fran Levstik in Miroslav Vilhar sta se znala krepko ponorčevati na račun človeških slabosti, kajti te so v različnih okoliščinah zelo podobne in so večne spremljevalke človeka. Igro je skupina že predstavila po Sloveniji in v inozemstvu, pri rojakih v Malmöju, Göteborgu, v Stuttgartu

ski igralci so predstavili obe igri odlično, počutili smo se, kot da bi živeli v Levstikovem času. Njihova predstava je sestavljena iz treh trenutkov, kot smo prebrali v gledališkem lističu.

"Najprej se slovenski študentje na Dunaju, ki počitnikujejo doma na Dolenjskem, odločijo, da uprizorijo v gostilni pri gospe Podvrtnici igro, ki so si jo sami izmislili, kar se v Levstikovem "Juntezu" preplete v resnično dogajanje, ko se zagovedni posestnik ustavi na poti iz Ljubljane prav v tej gostilni. Igrica je polna pomenljivih prizorov, ki temeljijo na razhodu med zastarelo in mlajšo, sodobnejšo miselnostjo. Vendar se avtor ne pusti kar vleči za rokav od mladih

petelinov, zakaj tudi Juntezu prizna upravičenost njegovih stališč. Ne gre torej samo za burkaštvo, ampak za globljo analizo nasprotnojučih si svetov.

Prva burka je Vilharjeva "Poštena deklica", katere dogajanje je postavljeno na Vipavsko, kjer se v spopadu med prebujajočo se slovensko zavestjo in nemško-italijanskim fičfiričevstvom lepo prikažejo prednosti delavnosti in zakonske zvestobe naših prednikov; lahko in pomenljivo opozorilo tudi za današnje dni.

Nadvse pristna in pristrčna je tudi povezovalna vloga godcev, ki bodisi v premoru bodisi kot neposredno vključeni v dogajanje lepo dopolnjujejo predstavo."



PO PREDSTAVI SE ŠE DOLGO NISMO RAZŠLI

Predstavi je sledilo pravo presenečenje, in sicer gostje so nam pripravili malo razstavo izdelkov iz njihovega kraja. Tako smo videli na tej razstavi izdelke podjetij Kras Sežana (pršut, mortadela), Vinokras Sežana (kraški teran), Kamnoseštvo Tavčar

(izdelki iz marmorja) ter izdelke še nekaterih.

Pravo presenečenje je bilo, ko je predsednik, gospod Atelšek začel pršut rezati, drugi pa so natakali vino kraški teran. Gostje so se spremenili v gostitelje. No, potem je bilo tako, da so gostje jedli madžarsko šunko in salamo, mi pa slovenski pršut in pili kraški teran. Z besedami je težko opisati, kako lep je bil ta večer, kako dobro se je počutil vsakdo, ki se je udeležil prireditve. Lahko je žal vsem, ki so ostali doma.

Skupina si je v soboto dopoldan ogledala mesto. Zelo jim je bila všeč Budimpešta, rekli so, da je krasno mesto. V nedeljo dopoldan pa smo obiskali mesto Sentendre.

Na koncu še enkrat

čestitam gledališki skupini za lep uspeh. Hvala za lepe trenutke. Želimo si, da bi se še kdaj srečali. Težko nam je bilo pri srcu, ko smo se poslovili, saj so bili Povirci taki gostje, ki so se nam že na začetku prikupili.

Irena Pavlič

OH, KAKO JE DUGA, DUGA PAUT...

V petdesetaj lejtaj so na Vogrskom več staugezaro ljudi deportčrali znautra ro-saga ali pa v vauzo zapri. Iz Porabja je tō dosta ljudi bilau vōodpelano na Hotobágy. Tisti pa, šterin so nikši "politični" zrok vōnajšli, so šli v vauzo v Recsk pa v Kistarcsa. Tak Ferenc Ropoš (Ižakin Francli) z Gorenjoga Sinika tō. Z njegvo ženo Veroniko smo se v februarskaj novinaž že pogučavali, kak so bili prisidjeni na švercanje, če so steli živeti. Zdaj so mi pripovedali o tistom cajti, gda so njini mauž bili v vauzi v Kistarcsi.

50-oga leta augustuša so prišli ponga, pa 53-oga septembra je domau prišo. Pa te ste vi sami doma ostanili.

- Ja, z deklčinov, štera je te bila dve leti pa pau stara.

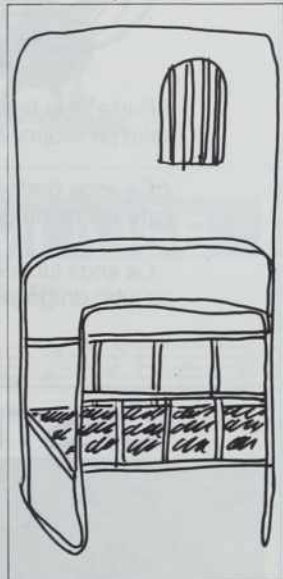
Vejpa nika so don pravili, zaka so je táodpelali?

- Zato, ka je prej "špijon" biu, ka je prej za Nemce delo, depa tau nikanej istina bilau. Nika so nej dali valati, ka nej tak bilau. Vnoči so prišli, gda je bila pau tri vōra, so rogatali po dveraj, ka iščejo Ferenc Ropoša. So me pravili, ka roke naj znak deje, so me roke zvezali. Zmejs so cejla ram gorobrmauli, ka so vendrak kakšo šker ali ka pilatuša iskali. Ti spodi je stau en velki auto, pa te so ga nutri v tē džip stinili pa so ga odpelali. Pet kednauv znamenje niške nika nej znau, gde je. Pet kednauv je v Pešti biu, v tistoj velkoj vauzi v Andrassy út 60. Tam so meli železno postelo nutri spatančrano, na spoj gauvoj postali je mogo ležati. Nika pa nika nej bilau gor nej spodkar, nej vrkaj. Gda so spitavali,

te so ga dojzvezali pa tak bili. Gda je omedlo, tē so ga z vodauv dojpoledjavali. Pa te naj prej pravico guči. Depa ka bi leko gučo?!

Pa ka bi mogli nutri pri-videti?

- Prej tau, ka je biu špijon, ka je z Nemcami vküper špilo... No pa te je pet kednauv minaulo pa sam daubila eno karto, ka je v Kistarcsi. Vsakšo leto gnauk sam ojdla za njim z malov deklčinov. Trikrat sam bila v tistom pekli... Vsakši mejsec sam leko en



mali pakli poslala, malo knija, malo špeka, cigretline... V Kistarcsi so je tō dojpoledjavali z vodauv.

Kelko ste leko poslali, kelko ste steli?

- Aaa, en kilo knija, pau kile špeka, pau kile legvara, štiri pakline dvana pa papčre cij.

Ka so leko cejli den delali v vauzi, če so delat nej ojdli?

- Vejpa vejš, pa so te gučati trnok tō nej smeli. Vejš, kak sam ma ge te pošilala kaj gesti pa takše v kakši začkaj, un je konce pa iglau proso, pa si s tem cajt krato. Male začke redo. Tiste začke te naslednje

domau prineso. Depa tak na drauvni je šivo, kak će bi mašin šivo!

Kelko ji je bilau v ednoj izi?

- Šest lekar. Eden, Šebjan - un tō Sloven - je biu z Andovec, un tō za "politike" volo.

Kak ste se pa vi kaj doma branili? Ste meli kaj penaz?

- Š toga, kak smo kaj malo delat leteli na grajnco, ka smo tam kopali. S tistoga smo te ge pa mala živele. Te eške ceringo tō trbōlo, gda je trbōlo titi zanjim v Tarcsu.

Kak ste tam leko gučali? So vas v eno izo pistili?

- Jaj, kaj pa! Dva velka rača sta bila! S tistikraj, gde so vauznicke stali, je stau en sodak, na sredik eden, pa tam, gde smo mi stali, pā eden. Pa te, malo dejte sam tak v rokaj držala... Samo pet minut je dopiščeno bilau! Z Gorenjoga Sinika tak daleč titi, pa samo pet minut! Dvej reči sva pravila slovenski, sodak je dau deklčinu oči, ka go leko küšno, pa smo te mogli vrazmo titi...

Zatogavolo, ka ste slovenski gučali?

- Zatogavolo, vendrak so brodili, ka vejga baug, ka gučimo. Tam takša larma bila, ka vsakši tak kričo, ka ne vejma ka. Kak dosta ljudi bilau - ka pa misliš - v tistoj velkoj vauzi! Tau te bilau,

gda sam slednjo paut tam bila.

Prve dve pauti so pa nej čili, ka slovenski gučite?

- Ne vejma, ali so nej čili, ali so pa leko nej steli, što zna. Bajdvajokrat smo slovenski gučali.

Kak ste naslednje zvōdali, ka domau pridejo. Gda so je pistili, so vam kaj spisali?

- Nikanej. Samo je domau prišo, ka smo ga ranč nej čakali. Na grajnco sam odila pa smo etan v Kovačen djarki doj šli, pa ena ženska prauti išla pa pravla, ka: Franci je domau prišo!... Sledik je te s Pešte daubo 10 gezaro forintov za tau, ka je krivično nutri zaprejt biu. Meni so pa zdaj 250 forintov cij dali k penziji.

Kelko penaz je tau 53-oga leta bilau?

- Vejpa te je zato dosta bilau.

Kak so je tápistili? Smeli so kaj o tom gučali ali nej?

- Tau več ranč tak djenau ne vejma, liki tau vejma, ka so prva vsigder mogli roke znak djano meti pa nakle gledati. Gda so amnestijo dobili - te so eške par gni tam mogli biti -, te so jim doj zapovedali, ka več ne smejo znak djano meti roke pa nakle gledati, ka so zdaj slobaudni gč...

Francek Mukič

Spremljajte televizijsko oddajo

SLOVENSKI UTRINKI
vsako drugo soboto ob 9.40 na
2. programu madžarske televizije
Naslednja oddaja bo
23. aprila 1994

... DO
MADŽARSKE

ZAČELA SE JE VOLILNA KAMPANJA

8. aprila - mesec dni pred parlamentarnimi volitvami - se je začela volilna kampanja. Po podatkih državne volilne komisije je kandidatov manj (približno 1800), kot je bilo pričakovati. Državno listo je uspelo sestaviti 14. strankam. (Pogoj za državno listo je minimalno sedem območnih list.) V vseh županijah ter v Budimpešti je sestavilo ti. županijske liste le 8 strank, med njimi Madžarski demokrati forum, mladi demokrati, svobodni demokrati ter socialisti.

OBISK URADA ZA MANJŠINE V SLOVENIJI

V sredini marca je delegacija Urada za narodne in etnične manjšine obiskala Slovenijo. Delegacija, katero je vodil János Wolfart, predsednik urada, je obiskala madžarsko skupnost v Prekmurju, pogovarjala se je z njenimi predstavniki, med drugim tudi s poslanko Mario Pozsonec. Obiskali so tudi Obalo in se seznanili s položajem italijanske skupnosti. V delegaciji je bila tudi Janja Horvath, višja svetovalka urada, ki je zadolžena tudi za Slovence.

748 MILIJONOV ZA CESTE

Letos bo dobilo ministvo za promet 45 milijard iz "cestnega forinta". Železni županiji bo pripadlo 748 milijonov za razvijanje in zdrževanje cestnega omrežja. Med drugim bodo nadaljevali z obnovo "osmice", glavne ceste št. 8, ki vodi od Rábafüzese preko Körmenda proti Budimpešti. Projekt poteka z denarno podporo programa PHARE.

KAKO PONOVI TI USPEHE ŠTUKLJA IN CERARJA?

Za uvod tokrat le beseda dve o nogometu. Tekmo v Sombotelu smo torej videli. Na presenečenje mnogih je Slovenija premagala Madžarsko z rezultatom 1:0. Kljub solidni igri so imeli slovenski nogometaši tudi nekaj sreče. Sicer pa so se začele stvari razpletati tudi v slovenskem nogometnem prvenstvu. Soboška Mura je v derbiju v Celju premagala tamkajšnji Publikum in se tako utrdila na drugem mestu prve slovenske nogometne lige.

Slovenska gimnastična



reprezentanca je odpotovala na južno poloblo, kjer prav zdaj poteka svetovno prvenstvo v mnogoboju in na posameznih orodjih. Glavno mesto avstralske zvezne države Queensland Brisbane deset dni gosti najboljše telovadce in telovadke sveta. Slovenski gimnastični strokovnjaki so se odločili, da na letošnje najpomembnejše tekmovanje pošljejo kar številno zastopstvo. Nastopilo bo šest tekmovalcev: Dejan Ločnikar, Klemen Benedik, Blaž Puljič, Aljaž Pegan, Enes Hodžič in Roman Veble. Najbolj zanimivo bo za Slovenijo tekmovanje na posameznih orodjih, saj lahko Aljaž Pegan in Dejan Ločnikar posežeta po visokih uvrstitvah.

Aljaž Pegan, ki je lani v

Birminghamu le za las zgrešil finale, na drugo upa, da bo letos še boljši, saj je na tem orodju pripravil novo zahtevnejšo sestavo, obogateno z atraktivnim naskokom. Nastopil pa bo tudi na bradlji. Drugi mož ekipe Dejan Ločnikar bo nastopil tako v mnogoboju kot v kvalifikacijah na posameznih orodjih. V mnogoboju načrtuje uvrstitev v zlato sredino, na posamičnih orodjih pa si želi uvrstitev do dvajsetega mesta. Na prvenstvu pa ne bomo videli slovenskih tekmovalk, saj so

vomeških Sokolov. S prijatelji se je potem priključil Sokolom in veliko časa preživel v telovadnici. Sam je povedal: "Našel sem veselje, prijatelje in zdravje."

Leta 1916 so ga vpoklicali v avstro-ogrsko vojsko, vendar se je na srečo izognil odhodu na fronto. Konec vojne je doživel na Dunaju, potem pa se je vrnil v Novo mesto, kjer je s prijatelji nadaljeval vadbo. Leta 1922 je dobil vabilo za sodelovanje na mednarodni tekmi v Ljubljani (pozneje so tekmovanje prekrstili v sedmo svetovno prvenstvo) in osvojil tri zlate ter dve srebrni medalji. Nabiranje medalj se je potem nadaljevalo in do olimpijskih iger v Berlinu se jih je nabralo 17. Leon Štukelj se lahko pohvali s tremi zlatimi, eno srebrno in tremi bronastimi olimpijskimi kolajnama.

Berlinske igre so pomenile konec Štukljevih moštovin na telovadnih orodjih in začetek mirnejšega življenja v krogu družine in na delovnem mestu, sodišču. V obeh njegovih življenjskih okoljih, Novem mestu in Mariboru, niso pozabili nanj. Leta 1987 pa so se ga spomnili tudi v mednarodnem olimpijskem komiteju in mu podelili olimpijski red. Kljub visoki starosti je Štukelj še vedno zelo vitalen.

In kdo so bili Štukljevi nasledniki? V šestdesetih letih je na konju z ročaji kraljeval Miro Cerar. Tako v Tokiu 1964 kot štiri leta pozneje v Ciudad Mexicu je na tem orodju osvojil zlato medaljo. Na velikih tekmovanjih pa je Cerar skupno priteloval blizu 30 kolajn.

Ali se bo sedanja generacija vsaj približala tema dvema velikanoma slovenskega športa? To bo pokazal šele čas.

Silva Eöry

NAŠE PESMI (72)

DEKLINA PERE SRAJCE DVEJ

/:Dekline pere srajce dvej,
na srejni nutri v toj vodej.:/ 3x

/:Tau prvo pere bratčeki,
tau drugo svojime lubčeki.:/ 3x



/:Rajša pere bratčeki,
kako pa svojime lubčeki.:/ 3x

/:Če enga bratčeka zgibim,
pa(j) nikdar drugoga nazaj ne dobim.:/ 3x

/:Če enga lubčeka zgibim,
pa jutro drugoga nazaj dobim.:/ 3x

Gorenji Sinik
-mkm-

ČESTITAMO



9. april je velki den biu Marti Györfvári pa Alojzi Treiberi. Na Gorenjom Seniki sta se té den oženila, sta si obečala zvestobo za cejli žitek.

"Tau zdavanje je vsakšomi svetek" je pravo v svojom guči Martin Ropoš, maticar. Gorenjiseniški pevski zbor že dugo lejt drži šego, ka če se iz zbora stoj oženi, tistomi na zdavanji lejpe pesmi popejva. Nej je ovak bilau tau zdaj tú nej, Marta Györfvári je članica zbora. Vsi, steri smo tam bili na zdavanji, smo nika drugo tú napamet zeli. Tau je pa nej drugo kak svadba, stera je takša bila, kak gnauk svejta. Trgé družbange pa tri lejpe mlade svadbice so prpelale v dvorano ženina pa snejao.

V imeni pevskoga zbora iz srca čestitamo mladomi pari, želejmo njima lejpi žitek. Vúpamo se, da de Marta tadala zvesta pevskomi zbori. Lejpi, bogati žitek njim želi

Pevski zbor Avgust Pavel
Gorenji Sinik



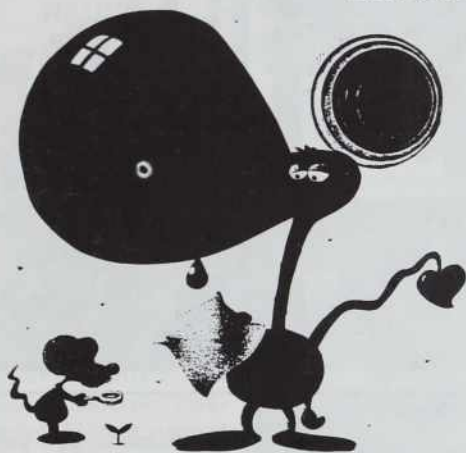
NORI MESCI

APRIL

April je mesec čisto mlad,
vseeno daje ga prehlad.
Kašlja, smrka, briše nos.
Prav mu je - zakaj je bos.

Na vrtu pa prepeva kos
in Jaka o pomladi sanja,
saj prva cvetica iz zemlje poganja.

Jaša Zlobec

SPOMLADANSKA OPRAVILA
NA NJIVI

Učenci 6. razreda na Gornjem Seniku so dobili nalogo, naj na kratko pišejo o tem, kaj vse se dela spomladi na njivi. Nekateri so se naloge lotili v knjižnem jeziku, nekateri v domačem narečju.

xxx

Prišla je pomlad in moramo pripraviti njivo. Na njivo je oče navozil hlevski gnoj. Pomagat je prišel s konji striček Jožef. Najprej je s plugom obračal zemljo, potem je branal. Na njivi so ostali šopi trave.

Mamica je prinesla motiko in jih odstranila z njive. Potem smo posadili krompir in posejali oves.

Hajnalka Škaper

Gda pride sprtolejt, vózvozimo gnoj, po tistim raztrausimo, s plūgom zrogémo njivo. Z branov vlačimo. Dostakrat trbej titi ta pa nazaj, dokeč se zemla spravi. Če je zemla grūdna, te z motkov tučémo. Na kraj njive se zemla gorspuca, prkopanje naredimo. S kaulami krunče pelamo. Dolpoberémo v košar in tak nūt v zem-

lau posedimo. Mama kopa grabice, ge pa krompir nūtlučam.

Tako delamo na njivi.
Kristina Nagy

Prišla je pomlad, čas ko je treba na njivah pripraviti zemljo za setev. Pri nas je delo potekalo tako. Najprej smo vozili gnoj. Pomagal je sosed s konjsko vprego. Oče in mati sta potem razmetavala kupčke. Oral je sosed, oče je vodil konja. Na njivi so se "delale" dolge brazde. Po branjanju je mama sadila krompir in peso.

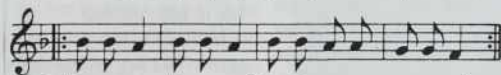
Žolt Labric

ZA NAJMLAJŠE

EN, DVA, TRI ...



1. En, dva, tri, en, dva, tri, ma je be-le putke ni.



5. Kje pa so, kje pa so? Skri-le so se za go-ró!

En, dva, tri,
en, dva, tri,
moje bele goske ni.

En, dva, tri,
moje bele ovce ni.

En, dva, tri,
en, dva, tri,
moje bele muce ni.

Kje pa so?
Kje pa so?
Skri-le so se za goró.

LEGEN-
DA O
PAJKU

Pajek je čepel na obrežju in gledal, kako sv. Peter lovi ribe v svojo mrežo. Mislil si je: "Oh, ko bi imel tudi jaz tako mrežo, to bi bilo veselje! Nalovil bi si toliko rib, da bi mi jih še preostajalo."

Sv. Peter, pobožni mož, ki je vedel za skrite pajkove želje, reče: "Pajek, pridi sem, dal ti bom mrežo."

Pajek hoče k njemu, a ko pride do vode, ne more naprej.

"Ne morem priti do tebe."

"Vrgel ti bom mrežo na breg," reče sv. Peter.

"Ojoj, kaj pa naj počnem s tako mrežo," vzklikne pajek začudeno, "te mreže si ne upam niti premakniti, kaj šele, da bi ribaril z njo!"

Muha nagajivka, ki je slišala ta pogovor, reče: "Pajek, ti si bebec, zato poslu-

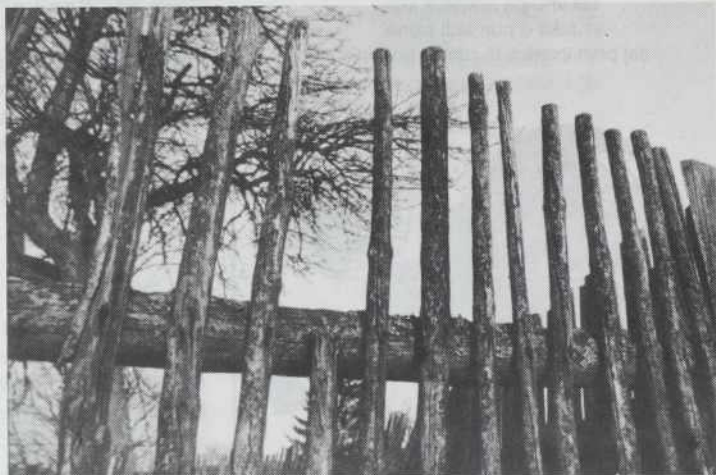


šaj moj modri nasvet! Ker se bojiš vode in ker so take mreže zate pretežke, reci onemule možu, ki je tako radodaren, naj te nauči plesti take mreže, da boš z njimi lahko ribaril po zraku."

S temi besedami se je hotela muha norčevati iz pajka in svetega Petra.

"Pa naj bo tako, kakor praviš ti, muha!" reče Peter, "tvoj nasvet naj se uresniči."

In tako se je tudi zgodilo. Od tedaj je znal pajek plesti mreže iz lahke pajčevine. V prvo mrežo, ki jo je spletel, je zašla muha nagajivka.



zavarovalnica triglav d.d.

območna enota M. Sobota

Lendavska 5, tel.: 069/31-650



Predstavništva: Gornja Radgona, Cesta na stadion 2, tel: 069/61-697

Radenci, Panonska 1

Lendava, Trg Ljudske pravice 12, tel.: 069/75-257

Ljutomer, Ormoška 12, tel.: 069/81-136

Apače 117, tel.: 069/69-418

Zavarovalnica TRIGLAV d.d. je najstarejša zavarovalnica v SLOVENIJI. Nadaljujemo več kot 90 letno tradicijo naših dedov, vendar na nov in sodoben način, kot to od nas zahteva življenje, predvsem pa naši zavarovanci.

Območna enota MURSKA SOBOTA je ena od 12 samostojnih organizacijskih enot in že več kot 45 let spremlja življenje in delo ljudi v DEŽELI OB MURI.

V letošnjem letu smo pripravili več novosti z vrsto ugodnosti:

- Paketno avtomobilsko zavarovanje;
- Družinski paket;
- Kmetijski paket;
- Obrtniški paket;
- Zdravstveno zavarovanje za potovanje v tujino;
- Zvestobo nagradujemo posebej!

Naša zastopniška mreža pokriva vsa naselja, področja in dejavnosti, tako da smo lahko vsak dan v stiku z vsemi, ki nas potrebujejo. Ponosni smo, da je naše sodelovanje z zavarovanci dolgoročno.

Obiščite nas ali pokličite - želimo vas seznaniti s svojo dejavnostjo.

**NIČ NI TAKO VARNO, DA NE BI
POTREBOVALO ZAVAROVANJA**

NIKA ZA SMEJ

GDA JE LÜBEZEN ŽE MINAULA

Naš Anton je etognauk strašno betežen grato. Tak ga je kuga mantrala, ka je mislo, zdaj pa zdaj crkne. Gda je etak djajcko pa se je prkapo, etak pravi ženi: "Če pa ge mergem, eške pes nede lajo za menov."

Žena ma pa zdaj etak pravi: "Tč naš, ma biti, de zatok malo kavilo."

ŠTRAF

Naša mala Irma dostakrat more čiti, da se njena mati z očom kori. Mala Irma - kak takša mala deklčina - spoj rada ma svojga očo, etak ga pa etognauk pita: "Ata! Kelko lejt si že oženjeni?" Oče se čudiva, kak tau, ka tau malo dejte takšo pita, dapa zatok ma da odgovor, ka je že 16 lejt oženjeni.

Naša mala Irma pa zdaj etak pita: "Pa kelko eške maš dojsližiti s štrajfa?"

PEDAGOGIJA

Naš mali Oto je strašno

razvuzdeni, lagvi pojbič. Starišje kumaj ladajo z njim, nej je tau ovak v šauli ti nej. Etognauk je pa niško velko svinjarijo naredo, gda je tau oča zvedo, ga je položo na kolena, pa po njem. Oča bi rad biu, če bi tau bitje pedagoški asek melo. Etak pa gda z bitjom zgotovi, pita Otona - steri kavili kak bik - če zna, zakoj je bitje daubo.

Mali Oto pa zdaj etak pravi: "No, tau je lepau. Najoprvin ma dobro spaukaš, po tistom pa vöpride, ka sam ne vejš, zakoj si ma naklau."

I. Barber

PORABJE

**ČASOPIS ZVEZE
SLOVENCEV NA
MADŽARSKEM**

Izhaja vsak drugi četrtek

Glavna in odgovorna urednica

Marijana Sukič

Naslov uredništva: H-9970
Monošter, Deak Ferenc ut 17.,
p. p. 77, tel.: 94/380-767

Tisk:
SOLIDARNOST
Arhitekta Novaka 4,
69000 Murska Sobota
Slovenija

Po mnenju Ministrstva za kulturo št. 415-715/93 mb z dne 3.11.1993 se časopis PORABJE uvršča med proizvode, od katerih se plačuje davek od prometa proizvodov po 13. točki tarife 3 zakona o prometnem davku (Ur. list RS, št. 4/92).